

हंगाम २०२३-२४ मध्ये किमान आधारभूत दराने खरेदी केलेल्या कापसाची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघास दुराव्यापोटी (बिनव्याजी) कर्ज मंजूर करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : कापूस-२०२४/प्र.क्र. ०८/१०-स
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : २९ जानेवारी, २०२४.

संदर्भ:- शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्र. अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दिनांक १२.०४.२०२३

प्रस्तावना:-

केंद्रिय वस्त्रोद्योग मंत्रालयाच्या दि.२६.१२.२०२३ च्या आदेशान्वये महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाची भारतीय कपास निगम मर्या. (C.C.I.) यांचा उपअधिकर्ता म्हणून काही अटीवर राज्यात कापसाची किमान आधारभूत किंमत योजना राबविण्यासाठी नियुक्ती केलेली आहे. तथापि, या प्रयोजनासाठी केंद्र शासन/CCI द्वारे Line of Credit (रोख पत), letter of comfort किंवा Advance महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस पणन महासंघाला दिला जाणार नसल्याचे कळविले आहे. यास्तव, हंगाम २०२३-२४ मध्ये किमान आधारभूत दराने कापूस खरेदी केल्यानंतर कापसाची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाला वित्तीय संस्थांकडून कर्ज घेण्यासाठी दुराव्यापोटी बिनव्याजी कर्ज (मार्जीन मनी) मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सन २०२३-२४ या वित्तीय वर्षात अर्थसंकल्पीय तरतूदीनुसार “(०१)(०३) कापूस प्रापण योजनेच्या कार्यान्वयनासाठी सीमांतिक रक्कम या योजनेच्या (६४२५००६४)” या लेखाशिर्षाखाली रुपये १०.०० कोटी इतकी अर्थसंकल्पिय तरतूद करण्यात आलेली आहे. वित्त विभागाच्या दि.१२.०४.२०२३ च्या शासन परिपत्रकान्वये सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षामधील प्रथम नऊमाहीकरिता (डिसेंबर, २०२३ अखेर) आवश्यक असणारा अनिवार्य व कार्यक्रमांतर्गत खर्चाचा अर्थसंकल्पीत निधी एकूण वार्षिक तरतूदीच्या ७० टक्केच्या मर्यादेत बीम्स प्रणालीवर वितरीत करण्याच्या सूचना आहेत. कापूस हंगाम २०२३-२४ मध्ये कापसाचे दर किमान आधारभूत किंमतीच्या (Minimum Support Price) पातळीवर आले असल्याने महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाला किमान हमी दराने कापूस खरेदी करावा लागणार आहे. त्यामुळे वित्त विभागाच्या पूर्व मान्यतेने, महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाने किमान आधारभूत दराने

खरेदी केलेल्या कापसाचे चुकारे शेतकऱ्यांना वेळेवर अदा करण्यासाठी वित्तीय संस्थांकडून कर्ज घेण्यासाठी दुरावा निधी (मार्जीन मनी) म्हणून अर्थसंकल्पित तरतूद रुपये १०.०० कोटी (रुपये दहा कोटी फक्त) एवढ्या रकमेतून ७० टक्केच्या प्रमाणात रु.०७.०० कोटी (रुपये सात कोटी फक्त) एवढी रक्कम महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघास दुराव्यापोटी बिन व्याजी कर्ज स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यास खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून मंजूरी देण्यात येत आहे.

- १) सदर मार्जीन मनीचा उपयोग महासंघाद्वारे हमी दराने खरेदी केलेल्या कापसाचे चुकारे शेतकऱ्यांना वेळेवर अदा करण्यासाठी वित्तीय संस्था/बँकाकडून कर्ज घेण्यापोटी बँकेत मार्जीन (दुरावा) म्हणून ठेवण्यासाठी विनियोग करावा लागेल, याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाची राहिल.
- २) सदर मार्जीन मनी इतरत्र बँकेत दिर्घ मुदतीच्या ठेवीत गुंतविण्यात येऊ नये.
- ३) हंगाम संपल्यावर सदर मार्जीन मनी शासनास तात्काळ परतफेड करणे आवश्यक राहिल. जर हे शक्य झाले नाही तर त्यामागील कारणे शासनास कळविणे बंधनकारक राहिल.
- ४) ज्या प्रयोजनासाठी मार्जीन मनी वितरित करण्यात आला आहे, त्याच प्रयोजनासाठी विनियोग करून ३ महिन्यात तसे शासनास उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.
- ५) महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाने C.C.I. सोबत रितसर करार करावा.

२. या कारणासाठी होणारा खर्च पुढे नमूद केलेल्या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकून सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा :-

६४२५, सहकारासाठी कर्ज,
(१०८) इतर सहकारी संस्थांना कर्ज,
(०१) पणन सहकारी संस्था,
(०१) (०३) कापूस प्रापण योजनेच्या कार्यान्वयनासाठी सिमांतीक रक्कम (६४२५००६४)
(कार्यक्रम),
“५५- कर्ज व आगाऊ रक्कम”

३. महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघास दुराव्यापोटी हंगाम २०२३-२४ साठी दिलेली रक्कम महासंघाने ३१ मार्च, २०२४ पूर्वी परत करावी.

४. सदर विनव्याजी कर्जाची रक्कम अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई येथून काढण्यासाठी व ती महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ मर्या., मुंबई या संस्थेस अदा करण्यासाठी श्री. सु. पु. पागांरकर, कक्ष अधिकारी (रोख शाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच, डॉ. सुग्रीव सं. धपाटे, सह सचिव (पणन), सहकार,

पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना नियंत्रक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. सदर रकमेचा धनादेश खाली नमूद केलेल्या यंत्रणेच्या नांवे काढण्यात यावा.

"THE MAHARASHTRA STATE CO-OPERATIVE COTTON GROWERS
MARKETING FEDERATION LTD., MUMBAI"

“महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ मर्यादित, मुंबई.”

६. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संमतीने व त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ३०/व्यय-२/२०२४, दि.१५.०१.२०२४ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२४०१२९१३२५२३५१०२ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात आला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. सुप्रिंव सं. धपाटे)

सह सचिव (पणन), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) महालेखापाल, महाराष्ट्र - १/२, लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा, मुंबई-१/नागपूर-२.
- २) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ मर्या., २०१, जॉली भवन, निर्मला निकेतनच्या समोर, चर्चगेट, मुंबई-४०००२०.
- ३) पणन संचालक, पणन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ४) वित्त विभाग, (व्यय-२/अर्थोपाय/अर्थसंकल्प-१२), मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अधिदान व लेखाधिकारी कार्यालय, मुंबई.
- ६) निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई.
- ७) सह सचिव (पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) सह सचिव (रोख शाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) अवर सचिव (१७-स), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) कार्यासन अधिकारी (रोख शाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) निवडनस्ती, कार्यासन १०-स